

October

NĂM THỨ BA. — số 135

JEUDI 2 SEPTEMBRE 1919

LE COURRIER DE L'OUEST

ÉDITION EN QUOC NGŨ

DEPOT LÉCAL

AN HÀNH NHƯ'T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction — Rédaction — Administration — Boulevard Delanoue, CANTHO

TỔNG LÝ: TRẦN-DẮC-NGHĨA

Chủ Bút: PHẠM-KỶ-XƯƠNG

BẢN NHƯ'T TRÌNH

TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG

BẢN CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM.....	5 \$ 00
SÁU THÁNG.....	3, 00
BẢN LẺ MỖI SỐ.....	0, 15

BẢN CHỮ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3\$00
SÁU THÁNG.....	2 00

BẢN QUỐC-NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM.....	7\$00
SÁU THÁNG.....	4, 50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua như't trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua như't trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho. — Imp. de l'Ouest

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bản Dược Phòng kính cho quý khách ở xa, xin hay rằng: N. à-nước cho phép Bản hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông báo Lục-Đôn; nên bản hiệu ăn hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đừng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Nhưng Rượu thuốc của Bản hiệu ngâm, kể ra sau đây: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHÍ KHÁI THỦY, bất kỳ ho lâu mau, hễ uống vào nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Giá mỗi ve 0\$30, mỗi lố 12 ve 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gửi thư cho Bản hiệu thì bản hiệu sẵn lòng gửi thuốc lại lập tức.

TRANG CÂN PHONG THÁP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhức trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất thần diệu.

Nó trị bệnh như nhức đầu phong, tay chân phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỏi gối, tê tay tê chân, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều hiệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh mẽ luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỞNG BỔ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bi-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, nhức đầu chóng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cử đau lưng mỏi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỏi mệt, đờn bà dướng kiết không đàng, bạch đới xích-dái đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tổn thấy đều dùng được. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chi nó trừ cũng nói.

BÁ-BO-VỆ-SANH-TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mắc tật, bệnh ít sanh. Con như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hao hụt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rã liệt, lở tại lòng bụng, con mắt mờ mệt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái vạt đều hư.

Bản Dược Phòng hằng đa tâm chú ý, tiếm Phương gia thế nọ hết sức mới chế ra được một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hễ ăn hư thì bổ âm, dướng hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, đờn ông đờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thật hỷ kém hao, hễ uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hổ-cốt và Mộc-qua, bản Dược Phòng chẳng nên công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Đau trong xương, tứ chi rã liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhức đầu phong, các thương thứ tích, cốt khí tim la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ đờn ông đờn bà, hễ uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỚU

RƯỢU THUỐC BỊM BỊP

Thứ rượu này, chuyên trị các chứng phong thấp, hỷ ư... là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũ g đều trừ được như đau lưng, nhức tay, uổi chơn, đau trong xương, hay dục đau, hoặc bị đánh mà sưng mình, hay là tay chơn bại hoại. Các chứng ấy hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của Bản Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một Ông Langsa đến nghiệm chất chần, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhân để hiện Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đồ giả nào. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gửi thư để chỗ ở cho kỹ lưỡng thì Bản Dược-Phòng sẽ gửi thuốc đi tức thì, xin quý khách thư qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho đặng mạnh giỏi, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cùng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhứt hạng bào chế y sanh, tại làng CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán rông những thuốc nhứt hạng, không hề làm gián dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng nới, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán mất hơn người Tây đâu.

NHỮNG THUỐC THAN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhứt là cho người đờn bà có thai dùng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giỏi.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RÔNG THUỐC THƯỢNG HẠNG và nhiều hiệu có danh tiếng đầu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt bực nhứt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì ngừa đặng các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1^{re} CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc khác, cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn đặng 600.000f.

Hàng này của Langsa và Annam hùng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắt một đếu là tại Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt.

Cũng gửi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gửi hàng lập tức.

Xin quý vị đến xem Hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm rông bằng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khỏi trả tiền trước.

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thắp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, tế, kỳ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tây và khăn bằng tốt thượng hạng, bán mở và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin, giầy bành-ét đủ cỡ đặng theo kiểu kim thời. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gửi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lưỡng mà gửi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ và tôi cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cần khải.

AN HÀ NHỰT BẢO

MỠI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

M U C L U C

1.— Đòi lời biện bạch

2.— Phi nghĩa mặt giao

3.— Hãy đọc bài này

4.— Ai muốn lập tiệm buôn bán với Annam tại Vinhlong

5.— Tơ một sao nên chi, cây còi khó thành rừng

6.— Ân tứ hồi hưu

7.— Xin bạn ưu thời ghé mắt

8.— Trường học trong (Internat)

9.— Giáp Ất tương đàm

10.— Hl tín

11.— Lời nói phong-phanh

12.— Thuốc Nam-Hồng tề

13.— Thi tập.

14.— Nam-kỳ thời sự, Giá bạc và giá lúa

Đòi lời biện bạch

Kính cùng các vị đọc báo An-Hà đặng rõ: Bồn-Bảo cũng hết lòng cảm ơn các vị thậm tinh cõ cậ mà nhận xem tờ An-Hà; song phần nhiều trong các vị: có vị đã quá 1 năm hoặc 2 năm rồi mà chưa gửi bạc đóng cho Bồn-Bảo. Như vậy, có thể nào mà Bồn-Bảo chính đôn trong các đếu tồ kêm cho tiện?

Và lại lúc này là lúc Bồn-Bảo vì trách-nhậm phải lo cõ động việc tranh thương mại, nên chọn những đếu công ích mà đem vào báo và tặng số báo in thêm ra cho nhiều, gửi cho không những kẻ chẳng có thể lực mà mua báo đặng, cho có nhiều người đọc, hầu rõ cuộc tranh thương và khải khết mỗi giây đoản-thể của người Nam-Việt ta.

Vi bởi sự tồn phí tăng thêm, Bồn-Bảo nhắc mấy vị nào chưa đóng bạc nhứt-trinh, xin giùm mau mau gửi đóng cho Bồn-Bảo trong lúc này; nếu trễ: trong ít tuần nữa đây, Bồn-Bảo xin các vị cảm phiền, vì Bồn-Bảo sẽ cậ nhà thơ thâu số bạc ấy cho Bồn-Bảo.

Bồn Bảo cần cáo

Phi nghĩa mặt giao

Cáo lỗi Đổng-Bang, xin cho tôi vô lễ nhắc-nhớ Đổng-bang hai câu chữ rề rề này: PHI NGHĨA MẶT GIAO, PHI AN MẶT KIỆT. Hai câu chữ này dẫn người bực nào: thượng, trung, hạ gì cũng là hiệu nghĩa lý hết lẽ là người nào biết thương mình, biết trọng mình, biết bình vực mình, thì mình yêu mến lẫn la với người đó; còn người nào kiêu hãnh phách-lỡ khi-bạt thì-bực mình, thì mình xa lánh chớ gần người đó nữa. Cũng như bọn chặc qua cư ngụ xứ ta nhờ ta giúp đỡ đùm bọc, lớp giúp của cho chúng nó gây dựng cuộc thương cõ lần lần chiếm

đoạt ráo mỗi lợi ở xứ ta, lớp đem con gái mà gả cho nó dựng sanh sang cháu chắt ra nối tông tổ họ hàng nó. Lẽ thì, chúng nó cảm ơn ta thù phụng ta, thương mến ta mới phải người tri ân tri nghĩa chớ, có lý nào lại buôn lời thì cả quốc dân ta là mang-ri mọi-rợ, dốt nát vụng-đẽ trình đồ ấu trĩ! Hỡi ôi! Ai là người Anam máu huyết Anam, da thịt Anam mà đọc cái lời của tên chệc Lý-Thiên há không dưng mây trợn mắt ngiễn răng cho dặng à! Giận cũng phải, hờn cũng nhảm, song xét cũng đừng nóng mà dùng sức lẽ công át chẳng vì, chỉ cho bằng mình nhớ hai câu: «PHI NGHĨA MẠT GIAO, PHI AN MẠT KIẾT», đem ra dùng với bọn chệc trong lúc này thì nhảm lẽ không biết chừng nào mà nói.

Mình cho bọn nó là phi ân, phi nghĩa mà tuyệt đànz giao diệt cùng nó thiệt là phải. Thiết nghĩ: chệc đến cư ngụ xứ ta đã lâu đời, chệc đã tóm thâu quyền lợi từ việc nhỏ đến việc lớn trong uế thương trường, trong đảng công-nghệ; song chệc chẳng hổ hóa bề trí thức chũc nào dặng cho quốc dân tao ráo! Chệc truyền nhiệm cho ta nhiều chuyện tối phong bại tục, như là: dị đoan mộng-mị bóng, chàng cúng quảy, tin tâm vỉnh, tướng tâm-vớ, mấy mươi đời rồi quốc dân ta bị chệc mà phải trầm trầm trệ trệ một bước tới hơn bước lui. Anam ta ngày nay, may mà dặng mở hí hí con mắt ra đây, ấy cũng nhờ ơn giáo dục của thầy Đại-Pháp ta đó. Chớ phải để cho chệc hấn cứ dè mí con mắt Anam mình nhấm hoải mà lột da xé thịt.

Có phải nghĩ chừng nào càng thắm càng giận, tưởng lại đồng bang vì nào cũng là giận như tôi vậy chớ. Giận, thì đừng thêm buôn bán tới lui với chúng nó nữa, mình mua bán giúp đỡ lấy nhau. Cuộc thương mại của người Anam mình lúc này có đủ, bán chẳng thiếu món gì. Tại kinh-thành Saigon nhiều trang trí thức Anam đang lo lập "ANNAM-

THƯƠNG CUỘC CÔNG-TY" vốn 100 000,\$00 dặng trừ hàng hóa vật dụng của ngoại-quốc mà bán sỉ bán lẻ lại cho các tiệm Annam ở lục-châu. Còn các tỉnh trong Nam-kỳ tỉnh nào cũng vậy, đang sốt sắng lo lập hùn buôn bán mà tranh thương đoạt lợi cùng bọn phi ân phi nghĩa, chớ không đành để mà chịu nhục đau.

Như tỉnh Cánh-thơ đây từ ngày cử động việc tuyệt giao thương mại cùng bọn chệc, Hàng-Hậu Giang-Dương-Hàng là một cuộc buôn bán đồ sộ, tôi đã ghe phen nói trong báo An-Hả rồi, chừ độc-giả đã rõ đầu đuôi, tưởng chẳng cần nói lại nữa, tôi xin kể mấy tiệm mới lập thêm sau này cho đồng-bang mừng giùm cuộc buôn bán của người mình tại Cánh-thơ càng ngày càng tấn-phát.

Ông Võ-hiếu-Đề Hội trưởng Canh-nông Tương-Tế ngân-hàng tại Cánh-thơ mới mở một cửa hàng to tát bán đủ vật dụng; hàng mua bên Đại-Pháp và các ngoại-quốc, thật là tốt. Hàng đã đẹp giá tính lại nhẹ, vì ông Võ-hiếu-Đề chú ý giúp đồng-bang cho dễ bề tuyệt giao cùng ngoại-khách.

Tiệm của M. La-văn-Trọng, tiệm M. Bảy Quờn, tiệm M. Huỳnh-kim-Phong v...v... mấy tiệm này bán đồ Bắc đồ cầu: nón, giày, dù, xe máy, xiêng, nhiều lảnh, xà-bong v...v...

Tiệm bán trà-phe bánh nước của Ba Quờn, Phó-xá-Khương, tiệm bán cơm tây, cơm Anam của Cai-Lương; tại chợ có 2 cái quán bán cơm, trà-phe nước bánh của mấy người nấu-ăn dọn bàn lập. Thịt heo dặng hai thớt mỗi buổi sớm mai có M. Phên và Tư Ngưu bán. Ấy là mấy tiệm mới lập thêm nơi Châu-Thành Cánh-thơ trong lúc này.

Vậy xin đồng-bang ta hãy giúp lấy nhau, người đi mua thì đến tiệm Anam mà mua, lúc này có bán đủ vật dụng, nói cùng mà nghe: đâu có mất hơn tiệm chệc một đôi su, mình giúp lấy mình

không mất, hơn là để vất tiền đến tiệm chệc mà làm lợi cho chúng nó, còn bị chúng nó gọi cả quốc dân ta là mang-ri mọi rợ dốt nát...nhục lăm đồng-bang ôi! cái nhục này đừng quên, đừng quên đa.

Thùng tháng ít ngày đây, tại Cánh-thơ sẽ có tiệm may, tiệm đóng giày, tiệm bán rượu tây, bán hàng hóa...vì có nhiều vị điền chủ đang kêu hùn lập mấy tiệm đó. Nghe nói cuộc thương mại này có ông L..B..C..đứng làm đầu kêu hùn, Việc làm coi phần chẵn lăm.

Đáng kính, đáng khen ông L..B..C.. có dạ nhiệt thành cùng quê hương lãnh phần trách nhiệm mà lo lẫn việc này. Ước ao cho ông L..B..C.. làm cho mau thành tựu.

Vậy tôi xin ông L..B..C.. gấn sức mà đi tới cùng; đã biết VẠN SỰ KHỞI ĐẦU NANG NHƯNG VẬY MÀ, XIN ÔNG XÉT CÂU NÀY: THỂ THƯƠNG VÔ NANG SỰ, CUL KHÔNG NHƠN TÂM KIẾN BẤT KIẾN.

Phạm-kỳ-Xương

Hãy đọc bài này

Ngày 15 Septembre quan chánh Tham-biện chủ Tỉnh Cholon có ra yết thị như vậy TỈNH CHOLON. — CHẨN THAM BIỆN CHỦ TỈNH

YẾT THỊ

Tiểu đồn khắp xứ rằng: mới sanh ra một việc lạ và đại sự: «Tây chay khách-trú».

Duyên cớ sự đồn này là bởi vì có ít tên khách bán quán café tại Saigon lấy cớ đường lên giá mà tăng giá mỗi chén café thêm một chiêm.

Nhà-nước chấp chương quyền chẵn dân xứ này không binh vực bên nào, hay là để cho ai hiếp ai. Nhà-Nước muốn cho dân thông thả mà lập thành

các sự ước ao của mình. VẬY KHÔNG AI ĐẶNG PHÉP NÓI RẰNG: NHÀ NƯỚC HOẶC BINH VỰC, HOẶC NGĂN TRỞ SỰ TÂY-CHAY.

Dân nhà nhà thông thả, muốn mua bán với ai, thì mua bán với ấy, hoặc muốn hùn vốn lập thêm tiệm mở buôn bán cũng tùy hi.

Song Nhà-Nước phải giữ cho khỏi sanh sự dân đánh giết nhau hay là tiếp nhau trong cuộc tranh quyền-lợi chong.

Ấy là Nhà-nước lo giữ cho mỗi người khỏi bị người khác ép uổng và trong nhưn dân trọn cả xứ dặng bình tĩnh. Nghĩa là: kẻ mua, người bán dặng trọn sự thông thả tùy bí, ưa đâu mua bán với đó.

Ta ra yết-thị này cho nhưn dân, nhứt là kẻ ở đồng hai dặng hiểu rõ cuộc ngày nay mới xảy ra cho khỏi nghe đồn quyền mà lăm.

Vậy chẳng nên tin những lời đồn quyền của khách-trú buôn bán, mà cũng chẳng nên nghe những tiếng thị phi, có kẻ tung điệp này bày ra mà dục Anam thêm căm hờn khách-trú

Mỗi người đều biết rõ, chẳng phải để chi trong một lúc mà lập cho thành cuộc công thương dù thứ các vật cần dùng trong một xứ rất lớn như vậy. Và chẳng đã lâu đời rồi người Bản quốc cứ chằm to cây bừa trồng lúa, lấy huê lợi thỏ sáng mà thôi, không lo đến cuộc công thương.

Sự lập cuộc Công-thương chẳng phải người annam không làm được, song muốn lập cho dặng cuộc ấy phải nhiều ngày, lần lần lập lớn ra phải bền chí và nhứt là phải bình tĩnh là đều cần trên hết

Trông dịp này có kẻ kêu nhau hùn vốn dặng mở tiệm buôn bán hầu kiếm cách thế cho người Bản-quốc có cuộc sanh lợi. Ấy là một việc rất phải. Nhà-nước cũng sẵn lòng mà phù hộ những người Anam tính cuộc buôn bán làm ăn ngày thật.

Song bốn phạm Nhà-nước còn phải khuyên dân xét trước cho rõ, phạm cuộc chi mành mới lập ra, phải lnh cho đủ hết các điều hơn sự thiệt, và nhất là phải biết lựa chọn người trung tín và có sức tài năng, phải tránh những kẻ nói rêu ràng, báo thối, phân biệt kẻ chơn chất ngay thẳng với kẻ gian hùng từng dịp bày chuyện đặng thủ lợi cho nó mà thôi.

Nói tóm một điều: *Nhà nước phải lấy quyền chánh trị mà giữ cho bình tịnh trong nhơn dân và cho nhà nhà an cư lạc nghiệp cùng ngăn cấm những việc hung bạo và các sự hung hiếp ép buộc làm cho người người mất sự tự do trong việc làm ăn của mình.*

Cholon, le 15 Septmbre 1919.

L'Administrateur ..

L'HELGOUALC'H.

Ấy đó: Nhà nước nào có cấm các sự "Tây chay" bao giờ. Vậy thì đồng-bang ta hãy cứ việc mà tranh thương mại nắm mối lợi của mình lại; miệng là mình đừng làm điều chi mất sự yên ổn trong xứ thì thôi.

Nhà-nước cũng sẵn lòng bảo hộ cuộc mua bán của người Annam mình vậy mà.

**Nói cho mà biết,
người Annam nào mà
còn tháph thoán vào tiệm
chợ nữa, thì cũng nên
cuốn gói theo nó về bên
Tào mà ở đạ.**

Ai muốn lập tiệm buôn bán với Annam Vinh-long?

Từ trong tuần tháng Aout tới nay, Vinhlong lnh lập «thương mại tương-tế» hội mà tuyệt giao thương mại với khách-trú, nay thương mại tương-tế đã lập không đặng rồi, vì bởi lắm điều huất trặc và ngã cẳng xin coi «Thời-Báo» số 73 ngày 16 Septembre nấy thì rõ vì vậy nên chư hào gia phú hộ mới đành bề quan tự thủ, còn dân thì tự do quyết nhứt tâm mà tranh thương với khách-trú, tiệm Annam Vinhlong lập đặng rồi là tiệm café của thầy Trần-văn-Tú tiệm bán cơm của Võ-văn-Lực hiệu là «Chi-nam-trang» bán buôn thanh hành quá lẽ vài ngày đây phát ra thêm tiệm «Nam Dương» và «Nam Đẳng» bán cơm cháo mì hoàn-thánh và tiệm café franco-annamite của thầy Hồ-văn-Sao.

Nay còn thiếu trại چرا, lò gạch, hàng xén, café restaurant, tiệm bánh mì, thợ mộc, tiệm thợ may áo quần Langsa, tiệm đóng giày. Xin chư nghiệp chủ Annam trong lục châu ai có lòng bình vực quê hương, bình đoàn thể xin mau mau lại Vinhlong mà lập tiệm thì hết thầy Annam Vinhlong sẵn lòng vừa giúp cho chư ông, vì lòng dân thể quyết nhứt tâm tuyệt giao với khách trú, xin coi «Nông cổ mìn-Đàm» số 125 ngày 4 Septembre và «Công luận Báo» số 252 ngày 12 Septembre nấy thì rõ. Đây tôi chỉ cái nguồn lợi tại Vinhlong cho chư ông rõ tại Vinhlong là trung ương có tòa liên tiếp với tỉnh Sadéc và Trávinh, mỗi ngày đều có người Sadéc xuống Vinhlong mà hầu tòa hình và tòa hộ, còn tòa đại hình (cour criminelle) tòa áo-đỏ thì Trávinh phải lên hầu tại Vinhlong; mỗi xe hơi đưa Cánhthơ Sadéc và Trávinh luôn luôn mỗi ngày đều có khách thương đồng

đào. Tuy là lập tiệm tại Vinhlong chứ kỳ trung bán cho người Sadéc, Vinhlong Trávinh và Cánhthơ, xin chư ông mau mau gần lấy.

Còn một cái mối lợi rất to tát nữa là món lúa gạo, tại Vinhlong hiện nay thiếu 1 tiệm xay lúa gạo mà bán ra cho bốn tỉnh dùng thương mỗi ngày và thiếu một tiệm mua bán lúa với Annam. Từ nào tới giờ việc mua bán lúa thì Annam đều bị một tay khách trú mua nhiều cách lén lút mà gạt gẫm Annam. Bức qua năm 1908 tới giờ thì khách trú không mua gạo nữa, chỉ mua bằng cân bồng (balance bascule) mà thôi việc mua bán cân bồng là nghề riêng của khách-trú rất thạo cân già cân non gì cũng một tay khách trú hết, Annam cứ việc chịu bại hoại, cứ mua mỗi tạ nó lấy riêng ra ba chiêm (0\$03) hiệp lại đến bây giờ nó cắt 1 cái chùa «Vinh-an-Công» rất nguy nga đồ sộ, cắt chùa rồi đến lạc thành tính trên 10 muôn đồng bạc mà nó chưa chịu thôi nó cũng còn thâu riêng mỗi tạ là (0\$03) nữa mà làm chi đây thiệt Annam không hiểu. Ấy là 1 cái sở lợi lúa nấy chợ lấy của Annam không biết bao nhiêu? không mong ơn lại còn nhiều điều cố xách nhứt mạ Annam là khác nữa.

Tại Vinhlong là một xứ điển địa phì nhiêu, trũng nhiều ít bất, chúng dân Annam đều rõ biết người Langsa có lòng bình vựt quyền lợi cho Annam, bảo bọc cho Annam, còn sự buôn bán thì người Langsa đều tử tế công bình. Nên chúng dân Annam Vinhlong xin kêu quyết mấy ông nghiệp chủ đại thương Langsa Saigòn kể từ tháng Septembre nấy cho đến 1 Janvier 1920 xin xuống tại Vinhlong mà lập tiệm xay lúa, tiệm mua lúa năm 1920 nấy thì hết thầy dân Annam Vinhlong đều sẵn lòng mà vừa giúp cho chư ông mau thành tựu, nếu có tiệm Langsa xay lúa mua lúa tại Vinhlong rồi thì mặc rẻ bao nhiêu thì

Annam cũng bán cho người Langsa mà thôi, nếu chợ mua 1 gia lúa một trăm đồng bạc thì Annam cũng không thêm bán cho chợ, vì sẵn lòng từ chợ.

Lòng dân Annam đã ước ao như vậy đây, xin các chư ông nghiệp chủ đại thương Langsa Saigòn mau mau gần lấy chứ bỏ qua uống lảm! uống lảm!!!

Trần-quang-Minh

Tơ một sao nên chi cây côi khó thành rừng

Phàm muốn việc mới khởi đoan ra làm thì đều là khó, song khó mà có nhiều người chung sức lại đồng tâm hiệp lực làm thì cũng phải nên. Bởi vậy có câu ví rằng «một cây làm chẳng nên non, ba cây chụm lại nên hòn núi cao».

Hiện nay đồng bang ta nhờ các nhà soạn báo cổ động nên muốn xuống ra mà tranh thương mại với khách-trú đặng hầu đem trọn mối lợi về tay đồng bang. Vậy thì trước hết Annam ta phải kêu rú chư hào gia chung vốn lại hùng hiệp đặng lập hội thương mại, thì mới lợi mới đặng vững bền cho, chứ mỗi người riêng mỗi ý thì theo ngu kiến tôi tưởng ít khi thành tựu. Nếu mà không thành tựu thì bọn khách-trú ắt cười đồng bang ta là làm việc trò chơi chường ấy đồng-bang ta càng thêm hổ với bọn nó nữa. Vậy thì đồng bang ta hãy lo liệu trước đi, kia ở kinh thành Saigòn người ta đã lập thành hội «VIỆT NAM THƯƠNG-MẠI CÔNG-TI» đương kêu rú người hùn vậy chư hào gia nào muốn cho dứt đường giao duyệt với khách-trú cho mau thì hãy đem bạc ra mà hùn với hội nói trên đó mỗi hũ 10\$00, hay là xuống ra mà lập hội thương mại khác đi rồi kêu rú đồng bang ta hùn; và lại các tỉnh như Mỹtho và Châu-độc cũng đã lập thành hội thương mại rồi. Còn Cánhthơ mình đây các ngài tin thế nào??

Trong tình Cảnh thơ lúc này chưa có nghe ai xướng lập hội thương mại. Vậy thì chủ hào gia và các hàng thưng già, hãy sốt sắng xướng ra lập hội thương mại đi cho sớm, đừng tuyệt đường giao du với khách trú cho rồi làm nên cái đoàn thể của Annam ta. Cõi bọn chệc còn dám khi thị Annam ta nữa chăng? Song vạn sự khởi đầu nan. Annam ta phải hễ chí mới dặng.

Vậy thì tôi xin kêu lớn lên rằng:

Các vị hào gia? các hàng thưng già trong tình Cảnh thơ hãy hiệp hay là xướng lập hội thương mại cho mau dặng có tuyệt đường giao du với khách-trú là kẻ khi thị đồng bang ta đó.

Cúi xin mấy ngài lưu ý.

Ômôn, Joseph Phúc

Ân tứ hồi-hưu

Vì lời nghị của quan quyền Nguyễn-uái Nam-kỳ ngày 29 Aout 1919, ông Phạm-quang-Huy là chánh Tổng như-hạng tổng Định-An (Cảnh thơ) được phần hưu trí dượng lão kể từ 1. Septembie 1919.

Bốn quán kính mừng và khen cho ông Phạm-quang-Huy đã vẹn rồi nợ nước, từ đây rảnh việc bua quan mặt thông thá non nhân nước trí.

Sáng dịp này, Bốn quán cũng chúc cho Thầy Nguyễn-văn-Ô là phó Tổng trong tổng đó lên thế làm Chánh-Tổng.

Đào sự tổng Định-An rất hữu hạnh mà dặng 1 vị Chánh-Tổng như thầy Nguyễn-văn-Ô đây, vì Bốn-quán rõ biết thầy Nguyễn-văn-Ô chẳng những là gia tư bảo hộ mà thôi; lại thêm tánh tình như đức trọng nghĩa khinh tài ái dân như ký rất xứng đáng làm một ông quan Địa-Phương lắm.

AN-HÀ NHỰT-BÁO

Chệc khi ta, là nhực ngàn năm, muốn rữa nhực phải lo buôn bán và đừng giao diệt với nó nữa.

Xin bạn ưu thời ghé mắt

Hôm rày nghe cuộc tuyệt giao café china ở Saigon đã kết quả rồi. Vì sự tuyệt giao đó, mà làm cho rung động lòng dân ta: Cả và Đông-Dương ta từ Nam chí Bắc; Cả và Annam ta từ già chí trẻ, đều hay, đều biết, đều lo, đều tình lân-hùn hiệp-hiệp lãng xãng, coi cái đoàn-thể nó đã liên tiếp với nhau rất bền chặt. Mà bởi giấy đoàn-thể của ta ràng-rịch anh chệc quá nên nó nổi mới nhảy ra lên chệc Lý-Thiên làm lớn lối mà máng Annam ta là mang-ri mọi-rợ!!! Đói Đông-bang ta thấy không? Thật quá chệc là kẻ vong-ân bội-ngãi, nhờ ai mà nó có sự nghiệp kinh-dinh lâu dài đồ sộ, rồi nó trở lại máng ta....! Đáng giận thay! Nay ta dục giấy đoàn-thể lại cho chặt, nên chệc Lý-Thiên cảm vì máng má chệc mới tức mà ra nói như vậy: ấy vậy, nó muốn vậy cho vậy ta hãy cứ việc dục giấy đoàn-thể bỏ riết nó đi, coi thử nó còn máng ta nữa thôi.

Thấy mấy ông ưu thời ở Saigon lo lập hội mà trợ cho đồng-bang ta cho nên việc thương mại. Nghe như vậy tôi lấy làm mừng rỡ vô cùng mà lại lòng lo ngại ngại... mừng là mừng ngày nay trời đã đánh thức giấc ngủ mê mụi ngàn năm của ta, nên ở Saigon mấy ông đã tận tâm tận lực mà lo mà tính..... mừng!.... lo là lo cho Lục-châu ta họa hổ bắt thành làm chằng tới đâu rồi bán đó

nhỉ phễ..... trở lại phải chịu những tiếng nhực nhả của chệc Lý-Thiên máng nhứt ta như củ..... ấy vậy đồng bang ơi! hãy ráng mà hùn lập đi đừng thôi chí. Tôi xin thuật sự này cho chư tôn nghe:

Bữa nọ, tôi có việc lên tỉnh thành Bảclieu ký túc nơi nhà nọ Trung-Huê của M. Sang lại may mà gặp M. Nguyễn-văn-Thận André, Directeur du groupe d'Acrobates Annamites và ba cô thanh xuân trong gánh ấy cũng đồng ở nhà ngụ Trung-Huê.

Tôi chẳng rõ quí danh của ba cô ấy mà tôi biết mặt là vì lúc nọ tôi có gặp M. Nguyễn-văn-Thận và nội gánh ở tại Camau tuy sơ ngộ, song le tâm ý rất hiệp đầu; nay lên Bảclieu lại-hội cũng gặp nhau nữa. Chuyện trò mừng rỡ.... ai ở phòng này. Lúc trưa, tôi nghe bên phòng của M. Nguyễn-văn-Thận có tiếng cãi cọ về việc thương mại om-sòm. Tôi lồm cồm ngồi dậy bước qua cửa phòng có ý đứng nghe chơi, mấy vị thấy tôi liền chào và mời ngồi. Tôi vừa ngồi xuống thì trong ba cô thanh-xuân ấy, có một cô tay cầm tờ giấy vội vàng đứng dậy mà hỏi tôi rằng: «Thầy có xem tờ giấy này chưa?» Tôi hỏi tờ chi thì cô liền đưa cho tôi xem, tôi đã hiểu tờ ấy rồi nên vội đáp rằng:

Tôi có coi rồi hôm nọ, ấy là lời phản đối của tên chệc Lý-Thiên đó chứ gì!

Ồ! Vậy mà thầy nghĩ ra sao? theo ý tôi thì Annam khó tuyệt mà giao thương mại với nó lắm chỉ có một điều phải nhện nó mà thôi.

Sao mà nhện kia? nó máng mình ấy là nó muốn kêu bọn mình đem giấy đoàn-thể mà trời nó cho gặp chớ gì!

Đề đầu thấy! Thấy không thấy ở Saigon ở Lục-tỉnh sao! Chệc giàu muốn trủng nếu nó giận mình rồi nó đồng hè rập nhau không bán cho ta những hàng hóa khác là vật của ta đương cần dùng rồi ta làm sao! chắc là phải bút gió.

Tuyệt mua bán với nó khó lắm thầy ơi! Kia, thấy thấy chằng! Annam ta còn đương vô tiệm chệc nượp nượp đó, nào làm thế gì cho đời cả?

Sao vậy! Nếu nó giận ta mà không bán món khác cho ta nữa thì nó càng thêm chết nữa, vì nếu ta không mua thì nó bán cho ai? Không lẽ nó bán cho bọn nó mà bết. Hễ nó nghịch với ta thì ta càng nóng trí mà lập cuộc thương mại dặng buôn chung với ta lựa vì phải khu-khu đi vất tiền mua của chệc hoài sao? người ta còn vô tiệm chệc nượp nượp là vì cái cuộc thương mại mấy ngàn năm nay anh chệc qua đoạt cái quyền lợi của ta đã đồ sộ vững bền như núi non, ngày nay muốn tuyệt giao chằng phải vì một phúc mà làm cho nó rả rời đầu, có khác nào như vất búa mà bữa hôm núi muốn rơi trong một hồi bá được sao? Cũng ráng công mài sắt chấy ngày mới nên kim dặng chớ, vì nó lập thành lâu rồi còn mình mới tỉnh ngộ đây mà! Tuy vậy, mà ta ráng thì được. Kia cô thấy chưa! mới cách dài ngày đây vì việc tuyệt giao café china nên M. Bảy Nhân đã mở ra một quán café, M. Sáu, trường tôn, lập ra một tiệm hút tóe, M. Sô đã lập một tiệm tiên-lầu bán cơm, café, và tôi còn nghe ở Bảclieu nhiều ông kiến thức đương lo lập tiệm này quán nọ lãng xãng chắc là chằng bao lâu đây ở Bảclieu sẽ thấy sự buôn bán của Annam kết quả như Saigon vậy. Nghĩ coi Annam ta ngày nay thiệt rất đồng lòng, kia coi tiệm Quảng-hòa-Xương «tiệm chệc» lâu nay Annam ta thường vô đó ăn uống trủng trủng điệp điệp mà ngày nay cũng học theo cách Saigon chằng còn người Annam nào vô tiệm đó ăn uống nữa ráo. Đáng khen chưa! Thấy nói vậy nghe cũng phải, tuy vậy mà người Annam ta chưa thiệt một lòng cùng nhau bẻ ngoài coi chơn chất mà tại bề trong rất xảo rất gian mà làm sao nên việc dặng? Thấy thấy chưa? một

tiệm chęc rất to: bạc muôn bạc triệu mà nó dám tình trao cái trách nhiệm rất lớn cho một tên tài phú; còn ta, thì dám dấn, nếu ta có hùn hiệp nhau rồi giao trách nhiệm cho ai thì chẳng bao lâu đã chẳng lợi lại cái vốn cáo cáo vì là Annam chẳng đồng lòng cùng nhau, có làm như cách này thì được: tỷ như muốn lập ra một cái quán café thì ít nữa phải có vốn nhà, vợ nhà, con nhà, người nhà, cha thân tiền, con bưng nước vợ làm bánh vân vân... kẻo khi ai, kẻo sợ sự giao giáo, thì mới nên được.

À! quả vậy! Tôi và cô luận đàm này giờ lằng-xằng rồi lại thành cùng không chẳng qua một chữ tâm mà thôi, nếu tâm bất đồng thì làm sao mà hùn hiệp cho được, làm sao mà tin cậy được!!! Thôi tôi xin kiêu về phòng, nài giờ vì chuyện mua bán bàn luận lâu dài mà làm cho mất giấc trưa của mấy cô và thấy vậy tôi xin lỗi tôi cũng về phòng tôi mà nghĩ.

Về phòng trần trọc nằm không an giấc cũng vì việc tuyệt giao thương mãi này nên lấy viết biên sơ lược mấy đến vấn đáp đó, đem vào nhựt báo, khuyên mấy vị ưu thời ở Bắcliêu lưu ý, ráng làm đi!

Tôi khuyên anh em lớn nhỏ ở Bắcliêu ta, xin tuyệt giao café chęc đi, tôi không chất rằng: tuyệt mua bán hàng hóa của chęc ở Bắcliêu bao giờ là kết quả chớ cái café và hút tọc chác kết quả lắm, tôi dám đoán chát lắm vì bây giờ tiệm café Annam có, quán hút tọc Annam có; kẻ nào ngu, khùng mới còn đúc đầu vào tiệm chęc mà uống nước, hút tọc nữa. Còn tôi xin mấy anh coiffeurs Annam chớ ở làm công với chęc nữa, vì mấy anh lẽ cũng hay sự nó nhục mạ mình lắm mà sao các anh còn giúp nó làm chi mấy anh phải biết rằng: chęc lập tiệm hút tọc, là chỉ nhờ có mấy anh, nó mới cứ đó đại sự được, vì chęc không biết hút tọc bao giờ, chi biết cạo cho láng và cạy cứt ráy vậy thôi. Nếu mấy anh đồng bẻ

dừng thêm ở với nó nữa thì nó còn ai mà hút tọc nữa. Thì phải đóng cửa tiệm liền.

Khuyên Annam ở Bắcliêu; Đưng đến tiệm hút tọc của china nữa, hãy lại tiệm Annam mà hút. Vậy mới là ái quần ái chường.

Bắcliêu Lê-chơn-Tam dit Thận

Trường-học-trong (INTERNAT) TẠI CÁNTHƠ

An-Hà số 123, tôi có nói tới về sự nhà-nước đã lập thành trường Đại-Học (Collège de Cánhơ) (Internat) Trường-học-trong để nuôi các sĩ-tử trau dồi kinh sử. Đây xin tiếp nói cuộc sắp đặt và sảng sóc học trò một cách rất nghiêm chỉnh kỷ cương chằng để cho các trẻ em học tại trường này lằng xao bẻ nghiêng bẻ.

Ngày 15 Septembre 1919 rồi đây là ngày khai trường, thật rất vui, thiên hạ đồ hội kẻ đem con, người dắc cháu, lớp xe rương, lớp khiên tráp, tiếng nói lao xa, động cưỡi in ôi, dường như một cuộc lễ nơi trước cửa nhà-trường Internat vậy. Số cho nhập học nhà-nước định có một trăm (100 internes) mà thôi; song ngày đó sĩ-tử các hạt tựu trên một trăm rưỡi, làm cho quan Đốc-Học phải chọn lại mới cho nhập trường. Vì dường như chưa có đủ nên không thể nào mà lấy quá số định (100 Internes) cho được,

Học trò ở trường trong này nuôi dưỡng sảng-sóc được kỷ lưỡng lắm. Có 6 thầy giáo cắt phiên thay đổi mà coi sóc học trò trong giờ học lập, ăn ngủ, nghỉ ngơi. Ngày thứ năm và ngày chúa nhựt thì đặng dắc đi chơi sớm mai và chiều. Mỗi ngày ba bữa ăn, mỗi bữa có quan Đốc-Học xem xét vật thực chằng để cho học trò ăn cực khổ. Có một thầy điều-dưỡng ngày đêm ở tại trường

đặng phòng cho thuốc men chớ trò nào phải cơn đau ốm. Trong trường cũng có nhà dưỡng-bệnh (infirmerie), mỗi tuần lễ có quan Lương-Y Langsa trong bốn tuần đến viếng nhà dưỡng-bệnh đôi ba lần.

Việc xuất nhập trong trường này không đặng thông thả, trừ ra trò nào có xin phép quan Đốc-Học thì đi ra ngoài mới đặng. Bà con thân tộc đến viếng cũng phải xin phép.

Cuộc sắp-đặt trong trường này thiệt là nghiêm nghị, chú ý gìn giữ học trò chằng cho chơi bời thái quá mà lương việc sách đèn.

Trong ít ngày đây, có khi Nhà-nước cũng thêm số đường vào trường này cho học trò tiện bề nhập học. Vì trường còn rộng minh-mông, lại số học trò xin vào trường còn dư thập bội.

Ấy cũng bởi Nhà-nước Đại-Pháp ơn rộng lấy non, thương dân như con đẻ, quyết đem bề học thuật mà giáo hóa con nhà Annam ta được giỏi bước theo miếu Âu cảnh Mỹ.

PHẠM-KỶ-XƯƠNG

Giáp Ất tương đàm

Giáp với Ất là bằng hữu thiết, Ất ở Cánhơ còn Giáp ở Vĩnh-long lâu ngày Ất đến thăm Giáp.

Ất.— Chào anh mạnh giỏi, anh năm nay làm ăn khá không?

Giáp.— Mừng em, anh khá, còn em ở Cánhơ thế nào?

Ất.— Nhờ trời, em làm ăn dật lộ lắm em nghe lúc này đồng bang ta ở các tỉnh biết thương nhau đồng một ý tính tuyệt giao thương mãi với chęc em nghe vậy mừng quá xuất bạc ra đi chơi các tỉnh như Sadec, Châu-dốc, Longxuyên, Cánhơ, Bắcliêu, Sóc-trăng, thấy tình cảnh Annam lúc này mới có đoàn thể buôn

bán với nhau mà bẻ chęc, coi việc buôn bán của Annam lúc này tấn phát, chęc phải sợ ngay; vậy chęc mới bẻ dắc khi đồng bang ta nữa. Em lại thấy nhựt trình "An-Hà" nói lúc này Vĩnh-long mới khởi sự tuyệt giao với chęc, Annam lĩnh lập tiệm buôn bán với Annam mà đoạt thân lợi quyền với chęc em mau mau qua trước thăm anh sau coi cái đoàn thể Vĩnh-long luôn thể, em đi rảo khắp châu-Anh không thấy tiệm chi của Annam hết, có 1 vài tiệm café của Annam, sao em thấy người Annam còn ngồi tiệm café chęc chát nức? sao Annam ít vô tiệm café Annam thấy vậy càng chua xót, em đi kiểm quán cơm Langsa, họ chỉ em vô một tiệm, em bước vô thấy biết là tiệm chęc không phải của Annam em ngó coi tình thế, thấy tiệm của chęc sao mà đầy nhượg Annam dường dường diện mạo sao dành lòng ngồi đó mà ăn, khi ngồi ăn thiệt là rất tức, em bỏ ra đi lên tại nhà Cercle mà ăn, khi ngồi ăn chęc có 1 mình em, em thấy vậy mới hỏi ông chủ Cercle là Monsieur Sollier, sao Annam không lại đây mà ăn, cứ vô đây tiệm chęc? Ông trả lời 1 cách từ tể, tôi không rõ vì cơ nào Annam cứ mê mẩn chęc quá đi vậy?

Giáp.— Ở bên này hôm nay nghe Anham tính lập tiệm buôn bán với Annam mà xong gì đâu, vì kẻ vậy người khác không hiệp một ý với nhau kẻ có tư hồn thì họ cứ lo đầy túi họ mà thôi, họ có ngó ngàng chi đâu làm sao cho nên việc, còn Cánhơ, sao em?

Ất.— Bên Cánhơ tiệm Annam lập tiệm nhiều quá, café, cơm Annam, cơm Langsa, thịt heo đặng 2 thớt ngoài chợ đó, còn tính lập thêm tiệm nhiều nữa bây giờ còn tính mua tàu mà đưa hàng khách Annam, bên tôi Annam binh Annam lắm, có phải như Annam bên này vậy đâu!

Giáp.— Hèn chi nhứt trình "An-Hà" nói đó, bữa nay có em thuật lại mới chắc.

Ất.— Còn thấy Mai-thành-Vinh nào có đại đóm, đại caug, đuổi hết tiệm chềc ở đất, lại xuất tư bốn ra cho Annam cất tiệm mà buôn bán trong đất thấy thấy ở lối nào gần đây không, mà nhứt trình khen thấy đó anh?

Giáp.— Thấy Mai-thành-Vinh làm trai xứ thế như vậy đáng khen lắm mà! nhà ở tại làng Long-Thanh gần đây, người thiệt là gan ruột, mà ngặt quá em à! thiếu người giàu hơn thấy mà họ không dặng vậy, họ còn ham theo chềc nữa dặng cất cổ Annam mới là hại cho chớ. Hề thấy đuổi chềc đi rồi, thì họ lại rước về mà chứa trong đất họ đồng ý như thấy đây thì bao nhiêu chềc Vinh-long cũng phải quảy giò đi hết mà!!!

Ất.— Ủa sao vậy? thấy Mai-thành-Vinh là Annam, còn họ không phải Annam sao???

Giáp.— Phải vậy thì không tức!

Ất.— Ở! hèn chi! quân tử trọng ư nghĩa, tiểu nhân trọng ư tài phải lắm mà!!! còn tiệm café Annam nào đó?

Giáp.— Tiệm mới đó của thầy Trấn-văn-Tú giậu chềc, ền lập tiệm café mà bán cho Annam mà biub vựt đoàn thể, vậy mà Annam còn không vô tiệm café Annam, họ cứ đeo đuổi theo tiệm café chềc hoải mà trao quyền lợi cho chềc mới là hại cho chớ!!!

Ất.— Tôi nghe anh nói cái đoàn thể Annam Vinh-long như vậy tôi cũng tức, để tôi về năng nỉ với ông Tổng-lý và Chánh chủ bút nhứt báo "An-Hà" xin ạo hành cái đoàn thể Vinh-long cho lục châu biết, thì Annam Vinh-long họ mới biết mà binh nhau và mời anh có rãnh qua Cantho chơi và coi cho biết cái đoàn thể xứ Cantho và anh nhớ tên người Annam nào còn vô tiệm café chềc anh qua nói tên dặng tôi biên tên đem vô nhứt trình cho lục châu biết người đó còn mê chềc.

Giáp.— Ủ! tao nhớ tên hết, bữa tao qua sẽ nói, tao nghe cái đoàn thể Annam xứ Cantho dặng vậy tao khen lắm, tao tặng lắm, tao ưa lắm!!!

Ất.— Thôi xin kiểu anh tôi về cho kiếp xe.

T. Q. M.

Hì tin

Ngày chúa-nhứt 28 Septembre 1919, lúc 5 giờ rưỡi chiều, thấy tại Long-giang Lầu «Hôtel de l'Ouest» mấy ông mấy thầy té tự đông đủ dự tiệc. Nghe nói TIỆC, tưởng là tiệc «Khai-trương» tiệm của người Annam nào đó, vì lúc này là lúc Annam ta đang lo tranh thương mãi nay nghe khai trương tiệm này, mai nghe khai trương tiệm nọ... Chừng rõ lại thì không phải cuộc khai trương; ấy là đám hi tiệc của M. Mạc-văn-Nghĩa thơ ký thiệt thọ nhứt hạng giúp việc tại Tòa-Bổ Cantho ạo mừng cho lệnh ái của thầy đã vịnh chữ vu qui giá duyên với con trai của ai ở miệt Tràôn, Tràluyệt gì đó! không rõ chắc?

Gặp cuộc vui cúng mừng; vậy, Bôn quán kính dôi lời trước là mừng cho M. Mạc-văn-Nghĩa gia môn hữu hạnh, sau chúc cho vợ chồng mới vui chữ xướng tùy bên cầu gia thất.

An-Hà Nhứt-Báo

Ai tin

Tiếp dặng tin buồn rằng: vợ của M. Trấn-văn-Mười giúp việc tại An-Hà Ấn quán là Trấn-thị-Ấn đã ly trần ngày 1^o Octobre 1919 hưởng dương dặng 30 tuổi

Bôn báo tỏ dôi lời xin chia buồn với M. Trấn-văn-Mười và gia quyến.

Bôn Báo

Lời nói phong phanh

Nghe nói phong phanh rằng: Thấy cai tổng Ngái-Nôa-Trung tỉnh Traviñh xướng ra làm đầu dặng lập một cái tiệm buôn bán lúa, cùng hàng hóa và đồ gia dụng. Hèn lập tiệm này thì tình vì các vị điển chủ đàng-thở, đồ vật dụng trừ đủ, mua thì hội tổng phải tới đó mà mua chẳng dặng mua tại tiệm china nữa, nếu người nào chẳng tuân bị phạt vạ, và chẳng ai thêm giao thông với người đó nữa. Còn có lúa mua bán thì phải bán cho tiệm đó mà thôi, ai đem lúa bán cho china cũng bị phạt vạ.

Gương lãnh này các tổng cũng nên noi theo, được như vậy thì có lo chi là khách-trú mua rẻ bán mắc.

Người thổ-bá còn biết lập đoàn-thể mà báo thù quyền lợi cho nhau, Annam ta há diêm nhiên, chết ai nấy chịu sao? lại đánh dề cho chềc nó kêu Annam chầy là một bầy con nít mà chẳng hổ thẹn sao?

Annam mà chầy riết đây, chắc bôn chềc nó cũng trôi ra biển đông mà chớ!

Nghe nói phong phanh rằng: Mấy ông mấy thầy các ty các sở tại châu-thành Traviñh sẽ đóng tâm hùn vốn cùng thầy ký Hậu mà lập một tiệm cà-phe bán đồ diêm tâm, rồi đây tính sẽ lập một tiệm đóng giày và may đồ tây cùng làm guốc, còn đồ chi dụng trong nhà, thì sẽ mua tại nhà ngành Hậu Giang Dương Hàng là chỗ có đủ đồ gia dụng sẽ mở ra trong tháng này.

Nếu quả như lời nói đây, thì bôn china nghl được rồi, vì chúng nó bấy lâu lao tâm tiêu tử, ngày như đêm, tóm thâu các mối lợi tại Traviñh chẳng nghl được, nên nay cũng cho chúng nó xả hơi hơi hương dặng viếng bà con chúng nó.

Quảng cáo

Có lời nghị ngày 31 Juillet 1919, quan Quyền Tổng-thống Đông-Dương cho phép hội Nông-nghiệp tương-tế Long-xuyên mở một hiệu nguyệt-báo kêu là «NÔNG-BÁO»

Trong tờ báo ấy sẽ ạo hành công việc làm của các hội Nông-nghiệp tương-tế trong Nam-kỳ và chuyên luận về nghề trồng lúa và mua bán đồ thổ sản trong cõi Đông-Dương.

Những hội viên của các hội Nông-nghiệp Tương-tế đã lập trong các tỉnh Nam-kỳ đều được đọc «NÔNG-BÁO» khỏi trả tiền. Người nào không phải hội viên Nông-nghiệp mà muốn xem «NÔNG-BÁO» thì phải trả mỗi năm (2\$00) hai đồng.

Ai muốn mua «NÔNG-BÁO» xin kiệp gửi bae cho M. Liêu-sanh-Hậu, Tổng-lý tờ «NÔNG-BÁO» tại Longxuyen, dặng biết trước phải xuất bản mỗi kỳ mấy tập.

Nay kính

Thuộc Nam-Hồng-Tế

Giaray, le 17 Septembre 1919.

A Madame HIÊN, chez

M. J. THANH, école des Mécaniciens
Saigon.

Ma très chère Madame,

Kính lời thăm cò cho dặng an hảo và cầu cho quý quyền của cò đều dặng vạn sự lành.

Sau này: tôi hết lòng cảm tạ ơn cò, vì cò có lòng nhiệt-thành cùng quê-hương mà tìm được một thứ thuốc của cò bán tại nhà, Nam-Hồng-Tế.

Nhơn vì trong dôi ba năm nay, tôi có mang lấy một chứng bệnh hay đau bụng và có một cục chi chi bằng ngón cẳng nó hay trờng lên sụt xuống nơi dạ dười, làm cho tôi khó chịu vô cùng.

Tôi có uống nhiều thứ thuốc của thầy Annam và chệch, mà tiểu mất bình còn.

Hiện nay, tôi mà biết được thứ thuốc Nam-Hồng-Tê, là thuốc thần hiệu này, là vì tôi nhờ có xem các thứ báo quốc-am, chớ tôi thì ở xa thành-thị, đâu biết đặng rằng chơn rằng giả.

Tôi mà nêu tên cô vào tờ nhựt-báo này, là vì tôi muốn cho Lục-châu tường tất, mà nhứt là hàng phụ-nữ như tôi đây; nếu mà có cần dùng thuốc Nam-Hồng-Tê này, thì biết chỗ gửi mà mua, vì thuốc này thật là thuốc thần hiệu và khỏi sợ thuốc giả.

Madame TRẦN-TUẤN-KIM.

dite Tư VANG, Commercante. à

GIARAY (Biên-hòa).

Thi tập

LỮ HOÀI THI

(liên hườn tứ thủ)

Giang sang một bước mấy thu tròn,
Nỗi nhớ niềm trông ruột héo don.
Dựa cửa sớm khuya thương phận mẹ,
Nương mây ngày tháng tuổi thân con.
Mây bay cố quốc trời muôn dặm,
Gió thổi tha hương núi mấy hòn.
Biết gánh cang thường vai nặng triệu,
Giang sang một bước mấy thu tròn.

Bước mấy thu tròn ruột tháo teo,
Mình khen mình đã khéo cheo leo.
Ơn sâu thâm thẩm coi như biển,
Nghĩa nặng ngất ngờ ngó tựa đèo.
Trắng trọc năm canh sầu dục nóng,
Trông trông ngàn dặm mắt hằng theo.
Biết ai mà tỏ mà ai biết!

Bước mấy thu tròn ruột tháo teo,
Thất teo mấy khúc đoạn trường a!
Tâm sự nào ai có biết mà.

Biển rộng sóng xao ngàn dặm thẳng,
Gió đưa mây kéo mấy trùng xa.

Buồn khuôn trăm nỗi cờ rơi nước,
Thạn thớt năm canh dạ nhớ nhà.
Hoà hạt ngàn thung bao trở lại,
Thất teo mấy khúc đoạn trường a!

Đoạn trường a! lượn thấp rồi cao,
Đá mấy năm trời những ước ao.
Trời thăm lượn đầu lòng viên biệt,
Sông sâu khôn trả nghĩa cù-lao.
Rồng mây gặp gỡ còn nhiên lúc,
Phú tái lẽ nào có hẹp nao?

Dời dời tang thương là thế ấy,
Đoạn trường a! lượn thấp rồi cao.

Giang-hồ y-si
Hổ-hơn-Chử dề.

Nam-kỳ thời sự
Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 7 195
Đồng-Dương..... 7 70

Giá lúa

Từ 5\$10 cho đến 5\$20 một tạ, tùy theo thứ lúa.

CÁNTHO

GIẢI PHẠM BỊ PHẠM GIỰT SÔNG
ĐOẠT GHE

Tại làng Thới-Lai (Cántho), trong tháng Aout 1919, Đới, cai mà tà trấn đồn có bắt dặng 3 tên chà chớ thuốc lậu. Khi tra vấn xong xuôi, thấy Đới và chú cai sai 1 tên bếp với 1 tên cu-li đi chiếc ghe giải 3 tên chà và thuốc tang về Cántho. Lúc ghe ra khỏi vàm Ômôn tới sông lớn, 3 tên chà phạm âm kế với nhau, đánh xô tên Bếp và tên cu-li xuống sông rồi đoạt cây súng, đồng hè nhau chèo ghe đi mất. (vì lúc đi, tên bếp sợ ý không công 3 tên chà lại, để thả lỏng chúng nó chèo ghe với tên cu-li)

Tên bếp và tên cu-li bị xô xuống sông lội chơi với gán muốn hụt hơi, may

nhờ chiếc ghe cứu khỏi, về Cántho cáo báo.
Vụ này quan dạy lấy «enquête» và tập nả 3 tên chà phạm đó.

ĂN CƯỚP ĐÀNH GHE

Ngày 21 Septembre 1919, lúc 7 giờ tối, 2 chiếc ghe chớ cát, lái và bạn 5 người chèo vừa đến Cù-lao-Mây nhấm khúc vắn, có 2 xuống ăn cướp ước dặng 5, 6 tên xáp lại ào qua ghe lớp đánh thì oai lớp tràng vô khoan dậu đó bùng gao. Bọn bên ghe đương cự không lại, bị chúng nó đánh và chém trọng tích. Vụ này có báo đến quan Biện-Lý Cántho ngài cho lính tiếm bắt ăn cướp đó và dạy mấy người bị bệnh đến nhà-thương cho quan thầy điều trị.

CHIÊM XUỐNG CHẾT 2 MẠNG

Ngày 24 Septembre 1919, thị Măng ở làng Thới-Bình đi xuống đến chợ Cántho, bạn đi vô hại. Bạn về đi với người đi và 1 đứa em 14 tuổi lại chớ thêm 2 cái khạp, 1 cái lu và 1 cái lình về Thới-Bình. Xuống đã khảm mà cũng là dạn cách bờ chừng 10 thước, bị sóng nổi ít cái đá chiếm. Thị Măng biết lợi, lợi dặng vô bờ, còn đi và em nó niều theo khạp lu, lình mà trắm đáy nước. (lúc đó chẳng có ai cứu cho kiếp... thắm thương!)

Ô hô! Hề là: ky mà hành thoàn tam phần mạng! Sao lại chẳng làm cho cái thạn...khá tiết!

Cách ít bữa trước cũng có nghe nói 1 chiếc xuống ở miệt Cái-vồn, 3 người đi ngang sông lớn (Bassac) dặng qua Cántho bị sóng nhận chiếm, nhờ ghe cứu vớt dặng 1 người, còn 2 người kia thì chiếm mất. (Ay là cũng dạn đi cho nên nổi.....)

Vậy lúc này trời hay mưa gió lớn không chừug, xin kẻ đi ghe xuống hãy ngừa lấy, đừng ý y như mọi khi mà làm hại đa.

RUỒI RO HẠI MẠNG

Tại làng Nhơn-ái (Cántho) Đêm 17 rạng mặt 18 Septembre 1919, một chiếc ghe lờng của vợ chồng tên Vô-vấn-Hiến, làm nghề thợ hàng, dậu tại vàm Phong-Điền, dưới một gốc cây giữa. Thình lình nửa đêm trời nổi mưa giông

lớn làm cho trở gốc cây giữa ấy, ngã xuống đè nhảm chiếc ghe chiếm liến. Hai vợ chồng tên Hiến như người cứu cấp nên vô hại, duy có hai đứa con là Vô-vấn-Thinh 16 tuổi và Vô-vấn-Ngọc 13 tuổi chiếm chết trong lúc cây ngã đó. Sự ruồi ro này ai nghe đến cũng thắm thương!

CHẾT VÌ ĂN THỊT CỐC

Tại làng Tân-lược (Cántho) ngày 19 Septembre 1919, có ba đứa con út là: Thị Trĩ 13 tuổi, Thị Hữu 5 tuổi, và tên Đức 3 tuổi, rủ nhau ra ngoài ruộng bắt cóc về làm thịt mà ăn. Lúc ăn rồi một chập lâu Thị Hữu và tên Đức, bèn vật mình vật mấy rồi chết tại trận, còn Thị Trĩ là đứa lớn hơn hết, vì ăn ít, nên cứu được, khỏi chết.

Gan công mật cóc là 2 đồng độc. Thế chắc mấy trẻ này ăn nhảm mật cóc nên tánh mạng nan tồn! khá thương, khá tiết.

TỰ TỬ

Tại làng Tânau (Cántho) ngày 21 Septembre 1919, tên Dương-vấn-Đường, giàu ai hay là nhảm thế tục, nào rõ nên không muốn sống nữa; bèn lấy giấy treo cổ mà tự tử tại nhà mẹ ruột hẳn là Thị-Tê. Phùng-xuân (lai tin)

CÁU-KÊ

QUẦN TỬ MƯỢN XUỐNG

Tối 26 Aout 1919. Nơi giồng Trà-Gáo tại chùa ông Bồn « Minh Đức Cung » có hát Triều-châu, kẻ buồn, người bán rất đông; thị Lưỡi, hai mẹ con ở xóm Trà-Đi chớ đồ đến rạp hát mà bán: bánh cam miá, bắp v...v... và cũng có hai vợ chồng người Annam ở chợ Trồn không biết tên, cũng chớ đồ đến rạp hát mà bán trà huế, bánh chuối. Khi dọn đồ lên bờ rồi, thời hai chiếc xuống khỏa nhờ vô ghe lờng của ông chủ Huỳnh-Kỳ đậu tại bến.

Mạnh ai nấy lo sự buồn bán quên lờng chiếc xuống, mà cũng không gởi cho ai hết! vì kẻ chắc có khóa. Chẳng biết cậu nào đi coi hát khuya buồn ngủ, về bèn mượn luôn 2 chiếc xuống mà đi lại không nói cho chủ người ta biết.

Sáng ngày ra, sự nhớ xuống, mới đi thắm, thời thấy còn sợi giây lòi tôi với cái ống khóa gây lòng thòng nơi then

ghe lưỡng đó. Nào biết hỏi ai mới tri hô mất xuống.... mất xuống rồi... xong! Té ra bán hai đêm được năm sáu đồng bạc, mà mất chiếc xuống giá đáng 4, 5 đồng. Vậy cũng còn lời được một hai đồng. Khá....! ..

BIẾT AI MÀ NÓI??

Cũng đêm ấy có một người Anam không biết tên. Hai vợ chồng với một đứa con nít đi chiếc sam bán, trước coi hát chơi, sau bày cuộc lúc lắc, với ba ngoe. Kiếm chác được khá khá; khuya vợ chồng con cái bèo xuống sam bán mà ngủ quên. Không biết ai lên xuống mượn hết vốn lời, với ba cái giấy cầm đồ và một chiếc vàng, mượn không hẹn chừng nào trả. Sáng ngày vợ chồng thức giấc mới hay. Coi lại cái túi áo người vợ thì dấu dao cắt tiền ngàn. Mới tri hô lên. Biết ai mà nói? Mượn hỏi giờ nào?? Mượn rảo tuổi. Tính hết thấy 38\$00

Đó rồi 2 vợ chồng khờ lếu lạo, xuống nhổ sào chèo sam bán về cho kiếp nước.

Giang-hưng-Bang
(lai tin)

Nam-Đoàn-Thê RESTAURANT

Quai du Fort (Cantho)

Kính cùng lục chén chừ tôn dặng rỏ: Chúng tôi mới lập 1 cái tiệm biếu là NAM-ĐOÀN-THÊ gần cầu tàu Khách-trú, gần nhà hàng ông Võ-hiếu-hề (quai du fort Cantho) để bán đồ điểm tâm như là: café, bánh, nước đá, và đủ thứ rượu (Consommation) và sách, vở, giấy, viết, mực v. v.

Xin mời lục-châu chừ tôn có diệp đến Cantho tiện đường dờng gót ngọc lại tiệm chúng tôi, trước coi cho biết công cuộc chúng tôi tạo lập, và sau nữa, chừ tôn muốn cáo dưng món chi, chúng tôi sẽ làm cho chừ tôn vui lòng.

Xin đến, sẽ thấy chúng tôi hết lòng hoang nghinh và tiếp đãi vira ý chừ tôn chẳng sai.

Xin chừ tôn niệm tình Annam cùng nhau.

NAM-ĐOÀN-THÊ Cẩn bạch.

Le Directeur: Lê-chơn-Tâm.

Le Sous-Directeur: Nguyễn-văn-Thình.

Le Caissier: Nguyễn-văn-Thục.

LOI RAO

Kể từ ngày 1er Novembre 1919, ai có trông mĩa nhiều xin chờ đến lò rượu RHUM STELLA tại làng Phú-Thứ (Cantho) mà bán. Bất luận mấyghe cũng mua; mua dặng tiền lắm.

Còn ai chưa trông mĩa cũng nên trông cho nhiều mà bán vì lò rượu này dưng nước mĩa mà làm rượu.

Tinh Cantho

LOI RAO

Quan Chủ-Thanh rao cho thiên hạ hay rằng trong lúc sửa cái cầu sác Cái-vồn xe hơi đưa bộ hành qua lại Vinh-Long-Cantho ghé tạm dờ 11 hừa tại đầu cầu ấy. Vậy nên tàu chớ bộ hành tới chợ Cái-vồn, rồi đó bộ hành đi bộ ra tới xe hơi cách chừng vài trăm thước langsa.

TÀU CANTHO CHẠY:

Buổi sớm mai: 8 giờ

Buổi chiều: 3 giờ

Cantho, le 28 Août 1919.

Signé: Tholance

MỸ KỸ

TIỆM HOA CHƠI DUNG VÀ KHẮC CON ĐAU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách dặng hay: tại tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mú thun bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điều thảo mộc theo lá nhân hiệu, vân vân.

Mộ bia chạm bản đá cẩm thạch.

Có thợ họa chơn dung nhảm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô hổ, nước thuốc mực Tàu, viết chỉ than, họa biền liễn và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous genres.

TƯƠNG-NGỌC-GIU Cẩn khải

記善會

TẶNG THIÊN KỶ

DIT

TẶNG-NHAI

Entrepreneur des travaux de construction (Cantho-Ville)

Lãnh soát các công việc

HỒ VÀ MỘC

CẮT NHÀ—LÀM HÀNG BÀO—ĐỨC CỐNG BẰNG ĐÁ TRỨNG- CIMENT- ĐỔNG CỬA LÁ SÁCH- CỬA LỌNG HỔ VẪN UOA TÂY.

Quyết làm ăn bền vững, lời cứ lấy mực thành tính làm đầu.

Các việc tôi lãnh, thì tôi hết lòng lo lắng cho toàn vẹn, cho mau máng, những thợ của tôi đều là thợ lựa, rút tay giỏi khéo không mà thôi. Xin trong chừ quân tử, ai muốn mượn tôi làm việc chi thì khá viết thư cho tôi, hay là dờng gót đến nhà tôi CHAU-TUẤN CANTHO, ĐƯỜNG SAINTENOY (CẦU TÀU LỚN) NGANG CỬA QUAN TRẠNG-SU GALLOIS MONTBRUN MÀ THƯƠNG NGHỊ—Còn về việc tờ giấy chi chẳng hạn, nếu có dấu hiệu tôi mà không có chữ tôi ký vào, xin chừ ông khá lưu ý rằng đó là không phải của tôi thật, vậy nên tôi chẳng hề nhích biết tới tờ giấy ấy bao giờ

TẶNG-NHAI

Cẩn-khải

Hậu thạnh

Giao tiếp thương mãi hội

CU LAO MÂY— TRAON

Hội mua bán lúa

Hội này khởi sự mua bán từ ngày 1 Mars 1919 đến ngày nay là 15 Septembre 1991 tính số mỗi 100\$00 thì lời dặng 52\$ còn tài sảng trong hội hết thấy giá đáng 750\$00 đều tính nhập vô số vốn.

Nay hội mở hùn thêm mỗi phần hùn là 150\$; như vị nào muốn hùn mấy hùn tùy thích. Định đến ngày 1 Decembre 1919 thì nạp số hùn; như vị nào muốn hỏi đều chi xin gửi thư cho Monsieur Từ chủ Hội Giao tiếp sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã Hội

Việc nên làm!!

Rượu Rhum Stella làm tại Cantho, dặt rông bằng nước mĩa, uống đã ngon mà giá lại rẻ.

Vậy Bồn hiệu kính cùng chừ quý vị rỏ: Như vị nào muốn lãnh về bán dặng kiếm tiền huê bông, xin viết thư cho Bồn hiệu mà thương nghị.

Lãnh về bán khỏi trả tiền trước, bán dặng bao nhiêu thì trả tiền bấy nhiêu. Còn như vị nào lãnh rượu về mà bán chẳng dặng, thì gửi trả lại cho Bồn hiệu cũng dặng vậy, miêng là ve còn tốt thì thôi.

Société des Sucres et Rhums de Cantho

Kính Cáo

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sảng lòng muốn bán hai sớ ruộng của ngài, ở tại Tháp mười (Mỹtho) sớ thứ nhất được 46 mẫu, ở dựa mé kinh, sớ thứ nhì được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là kinh Tổng-đốc Lộc, kinh này xáng mới vét lại lổu lổm, bề ngang chừng 40 thước nên tiện bề chớ lúa ruộng lắm, và như muốn chớ lúa thặng lên Chợ-lớn đi ngã sông Vajco cũng dễ lắm.

Hai sớ ruộng ấy đều là đất thuộc tốt lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá chi nữa hết; lại sảng trong đất có mười ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sớ đất khác kể cận với hai sớ ruộng nói trên đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu Speidel đã bị nhà nước tch thầu lại và có lẽ trong một ít lâu sẽ giao giá bán

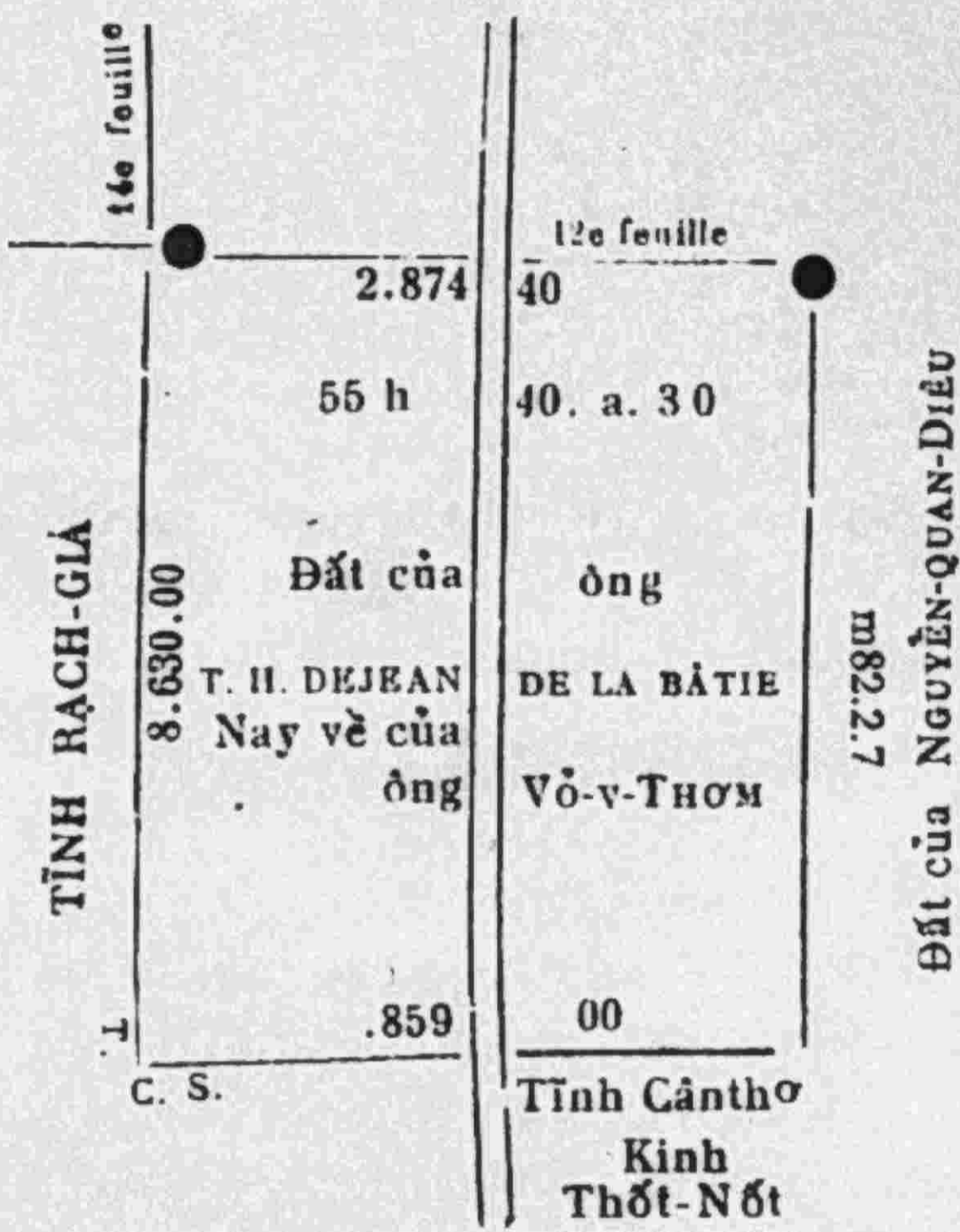
Hai sớ ruộng của quan giám đốc Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới 15 ngàn giạ.

Ai muốn mua hai sớ đất ấy xin gửi thư cho quan Giám đốc Quesnel tại Saigon, hay là gửi cho sớ Nhựt trình An-hà tại Cán-thơ mà thương nghị và đến xem bản đồ thì hiểu rỏ.

BÁN THUẬN MÃI

Giá mua trả một phần chịu, một phần mặc

1465 mẫu ruộng, tọa lạc tại làng Thanh-Phú, nguyên là làng Thanh-hòa trung-nhi (Long-xuyên)



Có cần hỏi thăm đều chi thì gửi thư cho ông Võ-văn-Thơ, Colou à CÁNTHƠ mà thương nghị.

Xin ghé mắt

Truyện Ngủ-phụng-Lâu của Trầu-vân-Hương có để bán tại nhà in Hậu-giang CÁNTHƠ. Vay xin đồng bang liệu vải cắt tiến láng phi mua đọc giúp vui giầy lác, giải muộn thoãn cũng được vài canh. Trước là coi cho tiêu khiển ngày giờ sau thấy đều tẻ mà chữa!

- Hãy mua coi sẽ biết. Ngộ lắm!
- Giá mỗi cuốn là..... 0\$20
- Ai mua nhiều tính giá rẻ hơn
- 1 cuốn giá..... 0\$20
- 50 cuốn giá..... 6\$50
- 100 cuốn giá..... 12 00

LÊ-KHANH-TRINH

Geometre-civil

CANTHO—CHAUDOC

LEVÉ DE PLANS

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Lê-khánh-Trinh

KINH-LÝ

Cantho—Chaudoc

Lành đạt điển thờ

Phân ranh hạng

Tương phân thổ sảng

Công chuyên làm kỹ và mau lại giá nhẹ
Xin viết thư nơi tôi mà thương nghị.

Phở cáo đồng bang

Kể từ buổi An-Hà Ấn-quán,
Tại CÁNTHƠ, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ơn dày
Mẫu-cán mua giúp, ngày nay thanh-hành,
Thanh-hành dặng cửa hàng rộng mở
Mây sấm thêm, thấy thợ tin rỗng,
Lành in chi thấy đẹp xong,
Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,
[thiệp-tan.

Toa, số, bộ, làm càng kỹ lưỡng,
Chắc lại bền chảng nhượng của người
Nói chi sách đóng thì thời!
Lợn da, lưng bố, để đời ít hư.
Sách in sáng, tinh từ, Kim Túy,
Tự điển cùng Sử ký Đại nam.
Tuần tra Pháp lệ, dạy khảm,
Cách thi hành án, thiết làm rất hay.
Thước, viết nghiên sáng đây đủ hạng
Thiếu chi đầu giấy láng, mực ngời;
Chuồn trao, nào phải nhượng lời.
Sang chơi 1 chuyên xin mời các ông
Tuy vật liệu, nay không dễ dủ,
Bồn quán nào dám phụ ý ai,
Khó nhọc thứ mấy chảng nài,
Miếng cho đẹp dạ Qui-ngài là bơn.
An-Hà Ấn-Quán Bd Saintenoy CÁNTHƠ.
Đón kính.

Thuốc điều hiệu Globe

(TRÁI ĐAT)



Có gói 10 điều

Có gói 20 điều

Hút đã ngon, để dành lâu được
không mốc, không mục.
Tại Hãng DENIS FRERES có trữ bán

LOI RAO

Kính cùng lục-châu dặng rõ, tại nhà
in Hậu-Giang CÁNTHƠ, có bán sách chữ
quốc-âm để giúp cho Hương-ghê có
quyển thi hành như trường-tòa.
Sách này có 156 trang và có đủ kiểu
yết thi, lời truyền rao, của ông DƯƠNG-
VĂN-MÈN mới soạn.

- Giá mỗi cuốn là..... 3\$ 00
- Tiền gửi..... 0. 15
- Xin viết thư đến nhà in Hậu-Giang
CÁNTHƠ, mà mua.

Nhà máy xay gạo

TẠI CHÁU THÀNH CÁNTHƠ

Tại nhà máy này có xay và trữ gạo
trắng, bán lẻ và bán tạ. Gạo xay ra có
nhiều hạng, tùy theo giá.—
Trong lục-châu, chừ vị nào muốn mua
hoặc nhiều hoặc ít, xin viết thư mà
thương nghị.
Décartiquerie de CÁNTHƠ.

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Geometre civil

Longxuyen — Chaudoc — Sadec

ARPENTAGE

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ong Phan-van-Vang

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGẠCH

LONGXUYEN—CHAUDOC—SADEC

Lành đạt điển thờ,
Phân giải hạng,
Tương phân thổ sảng,
Công chuyên làm kỹ

ang và tin giá nhẹ
Biển chủ có cần dùng
xin viết thư thương nghị

Thuốc gói hiệu Globe

(TRÁI ĐAT)



Mấy tay thường dùng thuốc đều cho
thuốc Gà-lốp là được, khỏi thơm, hút
không khô cổ.
Một mình hãng DENIS-FRÈRES có trữ
bán sỉ mà thôi.

HIỆU MÓI

Trần-Mạnh

Ở đường mé-sông, sấn cầu tàu Khách-Trú—**Cantho**

Có bán đủ thứ: Rượu-tây, đồ-hộp, thuốc hút (TABACS ET CIGARETTES) thuốc-tây (PRODUITS PHARMACEUTIQUES) dù, nón, khăn sách, truyện, thơ, tuồng, giấy, mực, và các thứ vật dụng theo thể-cách kim-thời, vân vân.....

Kính cùng **Lục-châu Quận-tử**

Tiệm tôi mới lập, bán đủ các thứ hàng hóa đã kể trên đây; hẳn những là ngon và tốt, lại còn giá rẻ hơn các nơi

Tôi có lãnh bán **CONTRE REMBOURSEMENT** cho những người ở xa (ngoại tỉnh, hay là xa cách châu thành) có cần dùng món chi, chẳng hạn, cứ việc viết thư cho tôi thì tôi liền gửi món ấy đến cho chủ-tồn lập tức. Nói tóm lại đều là: chủ-tồn có cần dùng vật chi, ở tại **Cantho** có bán, thì tôi cũng có thể mà gửi ngay cho chủ-tồn đặng vậy.

Xin chủ-tồn Quý-khách, tương tình đống-ban, ra ơn chiếu-cổ, giúp nhau, đặng mau tấn-bộ trong nền thương-trường, thì ơn ấy rất nên thâm cảm.

TRẦN-MẠNH kính cáo

TIỆM BÁN BÁNH MÌ

HIỆU TÂN-PHƯỚC

Đường kinh lập—**Cantho**

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

LÀ CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thầy rõ, tiệm tôi làm bánh mì ròn bột mì tây, mua tại hãng bán bột tốt có danh tại Saigon. Cách làm sạch sẽ, bánh thì để trong tủ có kiến rộng nước kiến lặn

không dặng, ruồi bu không được lại khỏi ai sờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiếu cố giúp hạng đống-ban trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

Võ văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn Thơm lập, gọi là “Võ-Văn, học Hiệu” đã khai từ hôm 4 Novembre 1918. Nay được 50 trò nam và nữ vào trường

Thầy giáo cần mẫn con nít học mau tân phát vô cùng.

Tiến học và ăn, ngủ phải đống trước tin giá như vậy.

Học Ngoài (không ăn ngủ) .4\$

Học và ăn buổi trưa, .. .7

Học và ăn ba buổi, ngủ tại trường 12

Như ai dùng giầy Quốc-trái mà đống tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Võ-Văn cùng thâu, cứ mỗi phiếu 100 francs thì kể là:In\$

Bữa 3 Juillet bài trường tới 5 Aoút thì tựu, còn kỳ bài trường Tè thì cứ rằm tháng chạp bài qua rằm tháng giêng thì tựu bà con cô bác ai có dịp đi **Cantho** ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm đều gì, xin gửi thư cho Ông Võ-văn-Thơm, thì lập tức có thư trả lời

PHARMACIE SHA NGHAI

TRÔNG RẮN THAY CON MẮT

Chủ nhơn **TRIỀU-CUONG**

Một tiệm lớn ở tại đường **Marins**, số 88—**Cholon**

Một tiệm mới ở tại đường **Gallièni**, số 3—**Saigon**

(Ngang nhà giầy xe lửa Saigon-Cholon gần Chợ-Mới)

Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thân hiệu đều có dùng cái nhãn «Con Bướm Bướm» làm tin, chừ qui vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn «Con Bướm Bướm» mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kẻo làm thứ giả uống vào thêm hại

Bổn Dược Phòng có gửi thuốc tại nhà M. **THÁI-KY-SON**, ở đường **Pellerin** số 23-Saigon bán giùm y giá của tiệm tôi, chừ qui vị ở trong **Lục-Châu** có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thư cho hay sáng lòng gửi **Contre remboursement**. Còn tiền gửi về thân chủ phải chịu

SHANGHAI BỔ HUYẾT YẾN SƠ VÊ

(20) Thuốc bổ thận tinh thần hiệu

THẬN HOÀN

Theo đời Văn-minh nầy trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bệnh nhiều món đã hay, lại lịch trị vô cùng, và các Lương-y trong các nước cũng làm chứng chắc cho ta phương thuốc Tự Thận nầy là một phương quý lạ trong việc tráng dương nếu bệnh các chứng thuộc Thận rất nặng nề đặt, theo thuốc nầy mà trị những là: Tâm, Thận bất giao sanh chứng chiêm bao Di-tinh, nếu để lâu ngày đường Ngọc quan hư xuống móng hoải biểu ra chứng Trệ-khí (đau giái) dùng thường thuốc nầy thì tráng hỏa cho mặng môn âm nơi thận thì tức thì mạnh giỏi:

1.—Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém, ăn uống không dặng, giao cấu không nổi, mộng-mị di-tinh cùng là đờn bà lạnh nơi tử cung, đờn ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc nầy công hiệu hơn hết, sức mới mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và âm thận thì hơn sức Lộc-nhung, thiệt là bổ thần hạng nhất trong hoàn cầu;

2.—Bản hoàng thọ thấp, nhiệt sanh chứng lặn trệ, ngũ lâm, mới thì dai gắt, lâu thì bài hoải đờn điều, hay là bởi đau sang độc mà uống nhiều thứ thuốc hại độc làm cho phạt ti-vị hao thần phủ; dùng đến thuốc nầy cùng rặng bởi bổ chơn nguơn tiêu trừ các chứng bệnh;

3.—Môi lưng mới gỏi, nhứt tề xương cốt, đi đứng có đau không vững vàng, các chứng thuộc về cuộc chơi bởi quá độ khiến tinh thần bãng rãng, dùng thuốc nầy trở nên mạnh mẽ;

4.—Ti-vị hư khí huyết hao kém, hay

một hay mỗi đêm khuya, thường hay sông bên bờ tích trệ nhiều, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc nầy khai vị kiện ti châu thân an ổn;

5.—Đờn bà con gái đường kinh huyết hư huyết kinh vàng dợt ngược trệ đờn khởi huyết sắc bầm, sanh chứng xích đái hạ, bạch đái hạ, đường kinh trời sục không chừng, khi ít khi nhiều nơi âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc nầy rất hay vô cùng;

6.—Những người già cả, thận hư mang môn hỏa kém, hay đái đêm, xương cốt mỏi mê, dùng đến thuốc nầy rất có tinh bồi thận, đầu già tuổi cao cũng mau có con thiệt là thuốc bổ thận rất nên công hiệu.

Như vị nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn nầy trong một ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho đặng 3, 4 ngày các bệnh đều hết, mà lại mạnh mẽ hơn xưa thân thể tráng kiện, như mấy ông già, bà cả khí huyết dâm suy, tinh thần hao kém ăn uống chẳng dặng, bệnh hoạn liên niên, như uống thuốc nầy cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mịn màng, thêm sức sống lâu, già trở nên trẻ, còn trẻ thêm sức mạnh, có con thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay quý trong hoàn cầu.

Chừ qui vị có mua hãy nài cho đặng hiệu **PHARMACIE SHANGHAI** và coi nhãn «Con BƯỚM-BƯỚM» mới là thiệt thuốc của **Bổn-Dược-Pông** kéo làm thứ giả mạo

Cách dùng: Tối trước khi đi ngủ uống một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIÁ:

Mỗi hộp hai hoàn 1\$00

HỒI DÔNG-BANG

Trong xứ ta có lò đặc
một thứ rượu ngon lắm
kêu là **Rhum Stella**
lắm rờng bằng nước mía.

Ta nên mua rượu này
mà uống, vậy mới là tỏ
ý bình vực cái môi lợi
trong xứ ta đó.



Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuộc nữa.

Mua uống rồi mới biết.

SOCIÉTÉ

des

SUCRES ET RHUMS

Cantho Cochinchine

Muôn mua xin do nơi
HÃNG HẬU GIANG
DUONG HANG

Cantho, Saigon,
Baclieu, Soctrang
Vinhlong, Mytho
Travinh

Vậy môi lợi càng ngày về tay đồng-chường

*Lu et approuvé avant publication
Cantho, le 3 Octobre 1915
L'Administrateur*